

RINGERIKE
KOMMUNE

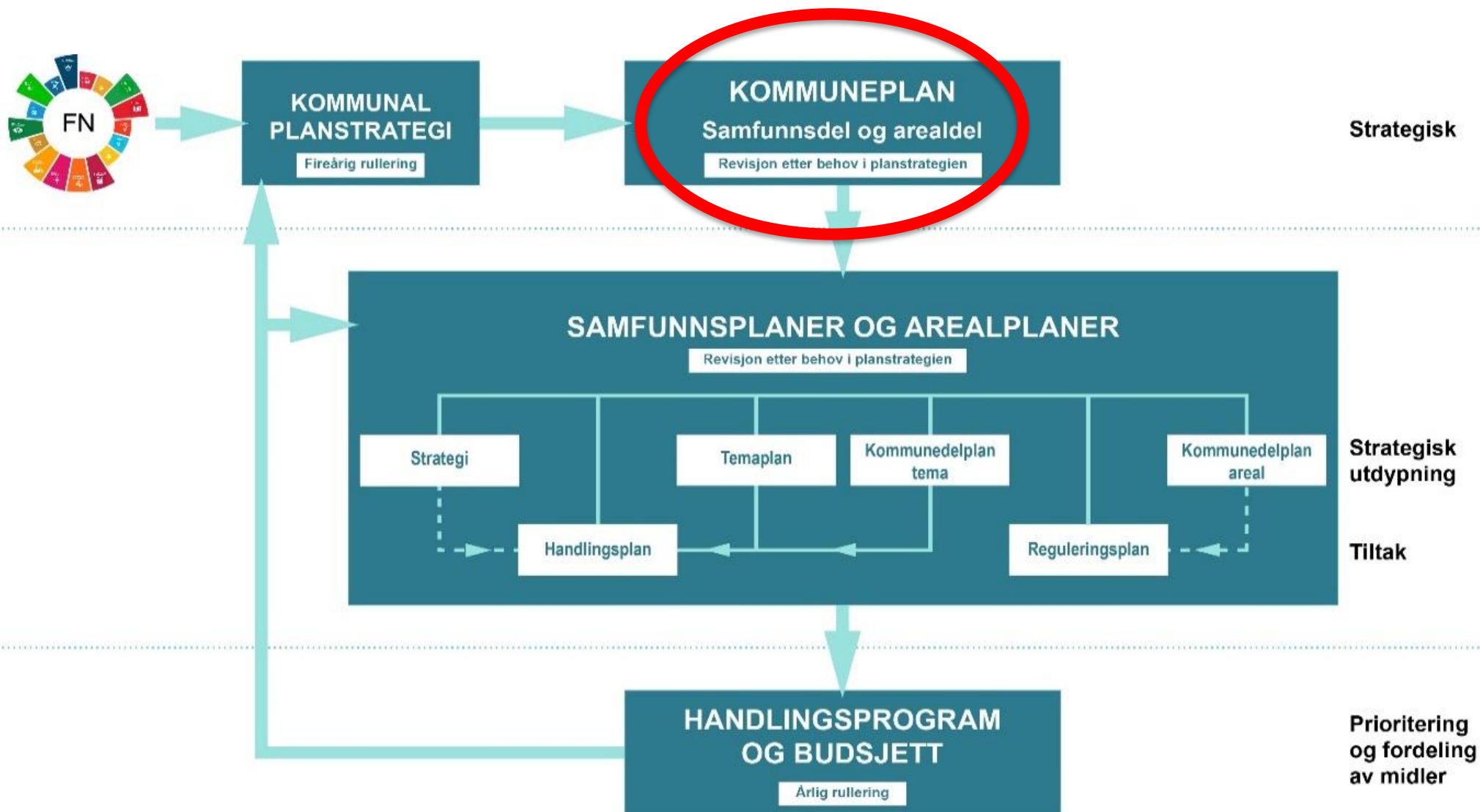
Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 – avklaringer om mål om bærekraft for klima og naturmiljø, samt visjon, slagord og verdier

Bente Elsrud Anfinnsen (klima- og miljøsjef og prosjektansvarlig)
Formannskapetets strategi og plan 19. april 2021
Introduksjon til sak 11/21

- Intro
- Mål om bærekraft for klima og naturmiljø
- Diskusjon om verdier, slagord og visjon
- Framdriftsplan videre for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi

Bærekraft inn i kommunens styringssystem fra A til Å

Samfunnsdelen:

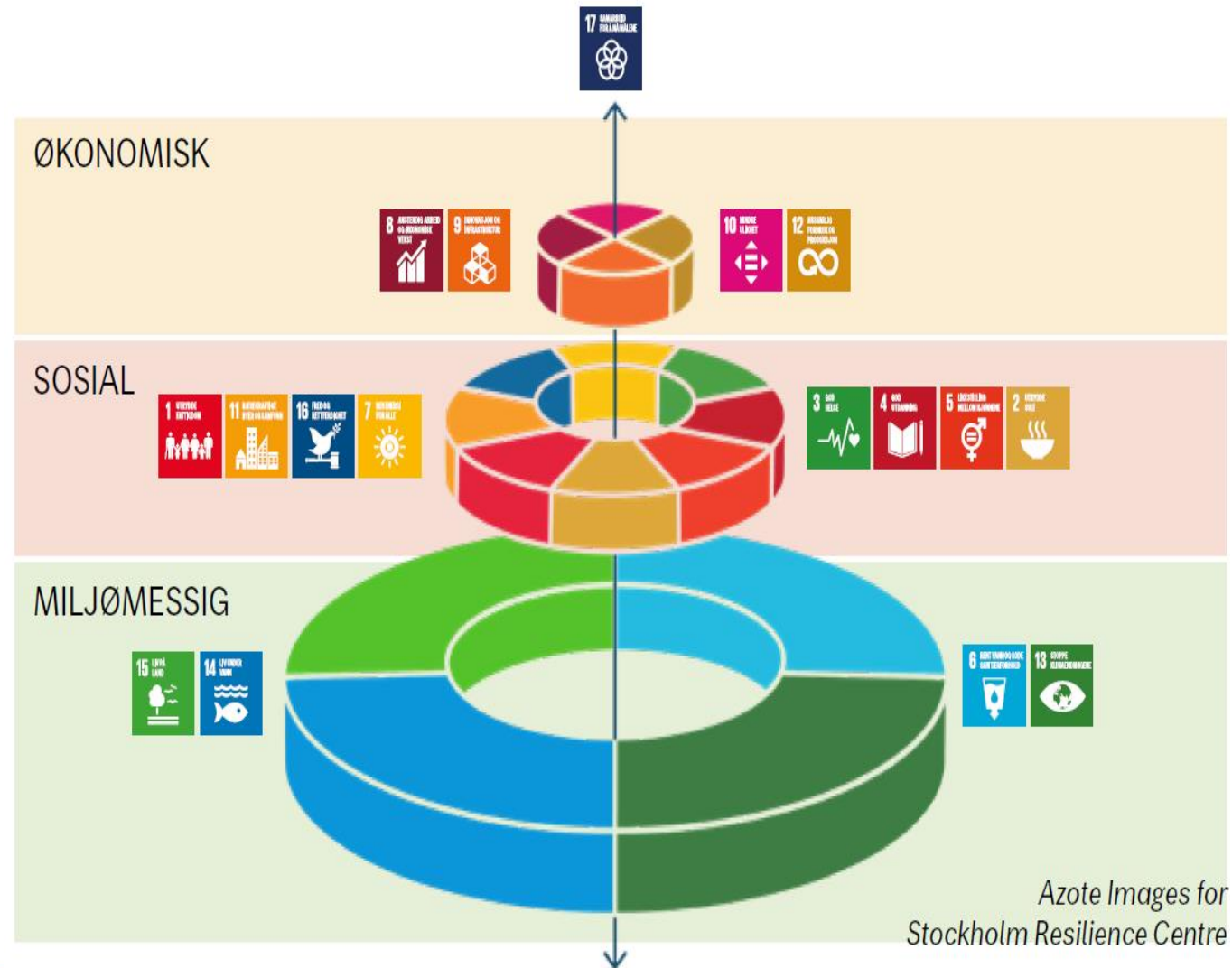
-Hva skal Ringerikes mål være og hvordan skal vi nå dem?

▪

Forslag til struktur i samfunnsdelen

Azote Images for
Stockholm Resilience Centre

- Forord
- Visjon, slagord og verdier
- Innledning
- Status –hvordan står det til i Ringerike?
- **Ringerikes overordna samfunnsmål**
 1. Samarbeid for å nå målene
 2. Økonomisk bærekraft
 - Mindre ulikhet
 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst
 - Industri, innovasjon og infrastruktur
 3. Sosial bærekraft
 - Bærekraftig by og lokalsamfunn
 - God helse og livskvalitet
 - God utdanning
 4. Bærekraft for klima og naturmiljø
 - Livet på land
 - Stoppe klimaendringene
- **Arealstrategi**
- Veien videre

Bakgrunnsrapporter/vedlegg:

- Rapport fra medvirkning
- Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 -Bakgrunn for mål og strategier
- Arealstrategi og bærekraftig mobilitet - Bakgrunn og utdypende informasjon

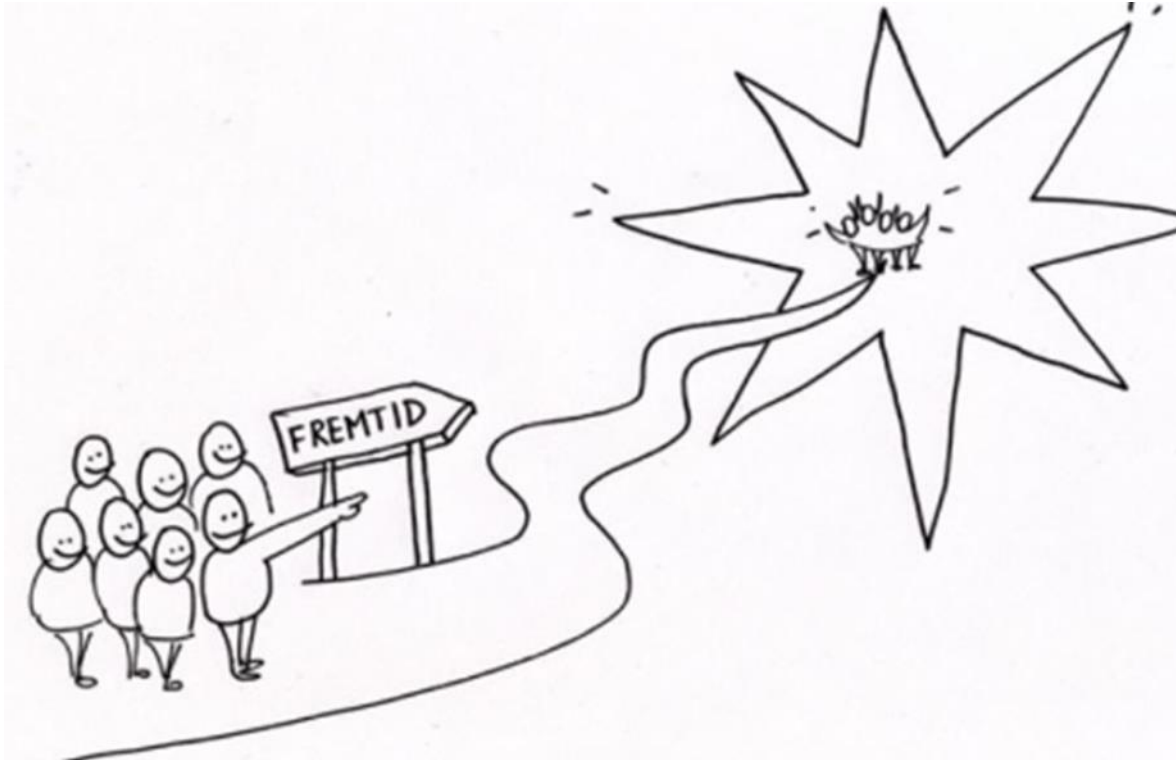
Format på mål og strategier

Hovedmål: - *"Mål i seg selv" som beskriver en ønsket framtidssituasjon i 2030 (eller før)*

<i>Delmål</i>	<i>"Sånn vil vi ha det"</i>	<i>" Sånn vil vi ha det"</i>	<i>"Sånn vil vi ha det"</i>
<i>Strategier –"slik skal vi gjøre det"</i>	"Ringerike kommune skal: -..... -.....	"Ringerike kommune skal: -..... -.....	"Ringerike kommune skal: -..... -.....

BAKGRUNN FOR FORSLAG TIL HOVEDMÅL -KLIMA OG NATURMILJØ

Livet på land

Bærekraftsmål: Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av arts mangfold.

Hovedmål

1. Ringerike tar vare på naturmangfold, økosystemer, friluftslivsområder og landskap gjennom bærekraftig bruk og vern

2. Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensing og rydder aktivt opp i eksisterende problemer.

3. Ringerike øker matproduksjonen på en miljøvennlig og bærekraftig måte.

Livet på land

Bærekraftsmål: Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

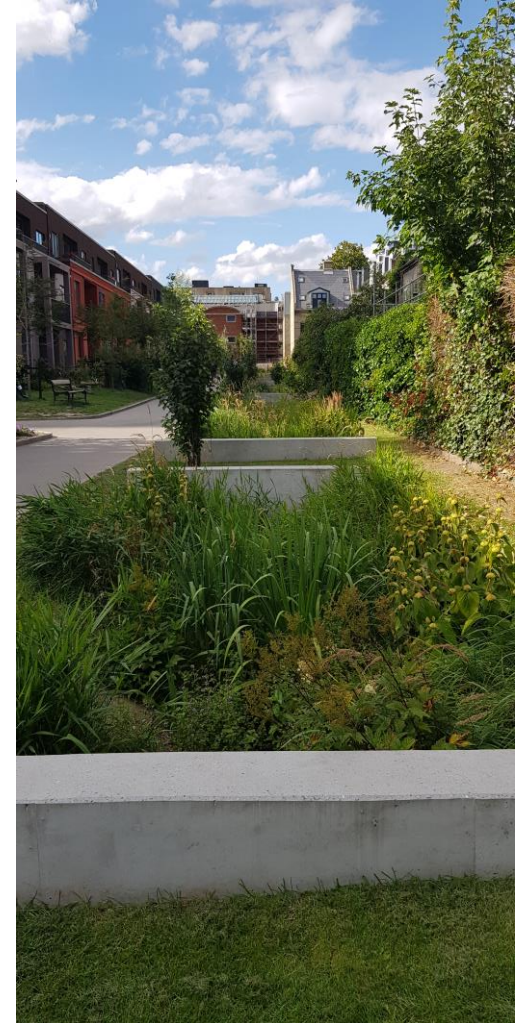

Arealbruk, leveområder, økosystemer, arter :

Klare nasjonale og internasjonale forpliktelser, men minst like viktig → gir mange goder, for eksempel:

- **Blågrønne overvannsløsninger**
 - Håndterer klimaendringer
 - Minsker trykket på kommunalt ledningsnett og renseanlegg - rimeligere
 - Bra for biologisk mangfold
 - Bra for folkehelsa: tilgang til bynær natur, skaper møteplasser osv.
- **God arealforvaltning som tar hensyn til livet på land og i ferskvann**
 - Bevarer biologisk mangfold
 - Bevarer friområder til bruk for innbyggere og besøkende - folkehelse
 - Sikrer at kommende generasjoner også får glede av naturen
 - Hjelper pollinerende insekter og dermed matproduksjonen

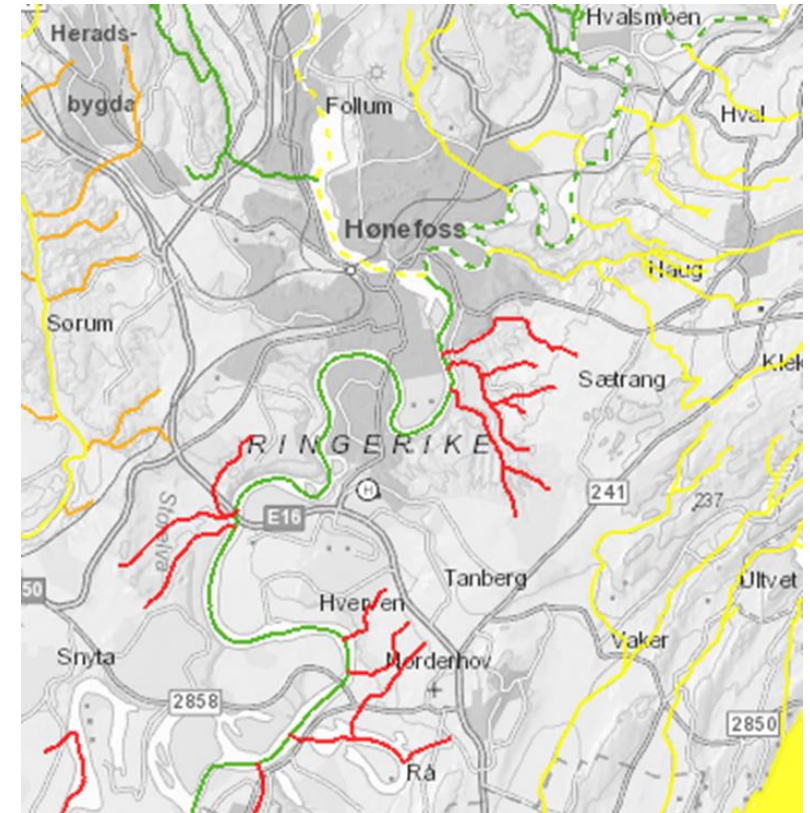

Hovedmål 4.1

Ringerike tar vare på naturmangfold, økosystemer, friluftsområder og landskap gjennom bærekraftig bruk og vern.

Sånn vil vi ha det:

- Ringerike har en bærekraftig forvaltning av naturmangfold, økosystemer, leveområder for truede arter, friluftsområder og landskap.
- Vi har et rikt artsmangfold, vi hindrer spredning av fremmede arter og tar vare på artene som naturlig hører til i Ringerike.
- Vann og vassdrag har god eller svært god miljøtilstand, og innbyggerne har tilgang til å bruke vassdrag og omkringliggende områder på en bærekraftig måte.
- Ringerike har et rikt og mangfoldig kulturlandskap.

Hovedmål

1. Ringerike tar vare på naturmangfold, økosystemer, friluftslivsområder og landskap gjennom bærekraftig bruk og vern

2. Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensing og rydder aktivt opp i eksisterende problemer.

3. Ringerike øker matproduksjonen på en miljøvennlig og bærekraftig måte.

Livet på land

Bærekraftsmål: Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

Hovedmål 4.2

Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensing, og rydder aktivt opp i eksisterende problemer.

Sånn vil vi ha det:

- Ringerike har lite avfall på avveie.
- Vi har lite forurensing til vann, grunn og luft og lite støy- og lysforurensing.
 - Miljøgifter – for eksempel fra monuron fra Tyrimyra og PFAS fra Huhtamaki
 - Avrenning fra avløp og jordbruk – kommunen har mange virkemidler Ren natur og folkehelse.
 - Luft-, lyd- og lysforurensing er et problem for naturen og folkehelsen – god planlegging og krav i byggesak

Hovedmål

1. Ringerike tar vare på naturmangfold, økosystemer, friluftslivsområder og landskap gjennom bærekraftig bruk og vern

2. Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensing og rydder aktivt opp i eksisterende problemer.

3. Ringerike øker matproduksjonen på en miljøvennlig og bærekraftig måte.

Livet på land

Bærekraftsmål: Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

Hovedmål 4.3

Ringerike øker matproduksjonen på en miljøvennlig og bærekraftig måte.

Sånn vil vi ha det:

- Ringerike tar vare på dyrka og dyrkbar mark gjennom et strengt jordvern.
- Matproduksjonen i kommunen har økt.

Stoppe klimaendringene

Bærekraftsmål: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Hovedmål

1. Ringerikes direkte klimagassutslipp i 2030 er redusert med minst 50% sammenlignet med 2009.

2. Ringerikssamfunnet reduserer sitt klimafotavtrykk også utenfor kommunegrensene.

3. Ringerikes natur forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt.

4. Ringerike er godt rustet til å tåle klimaendringene som forventes fram mot 2100.

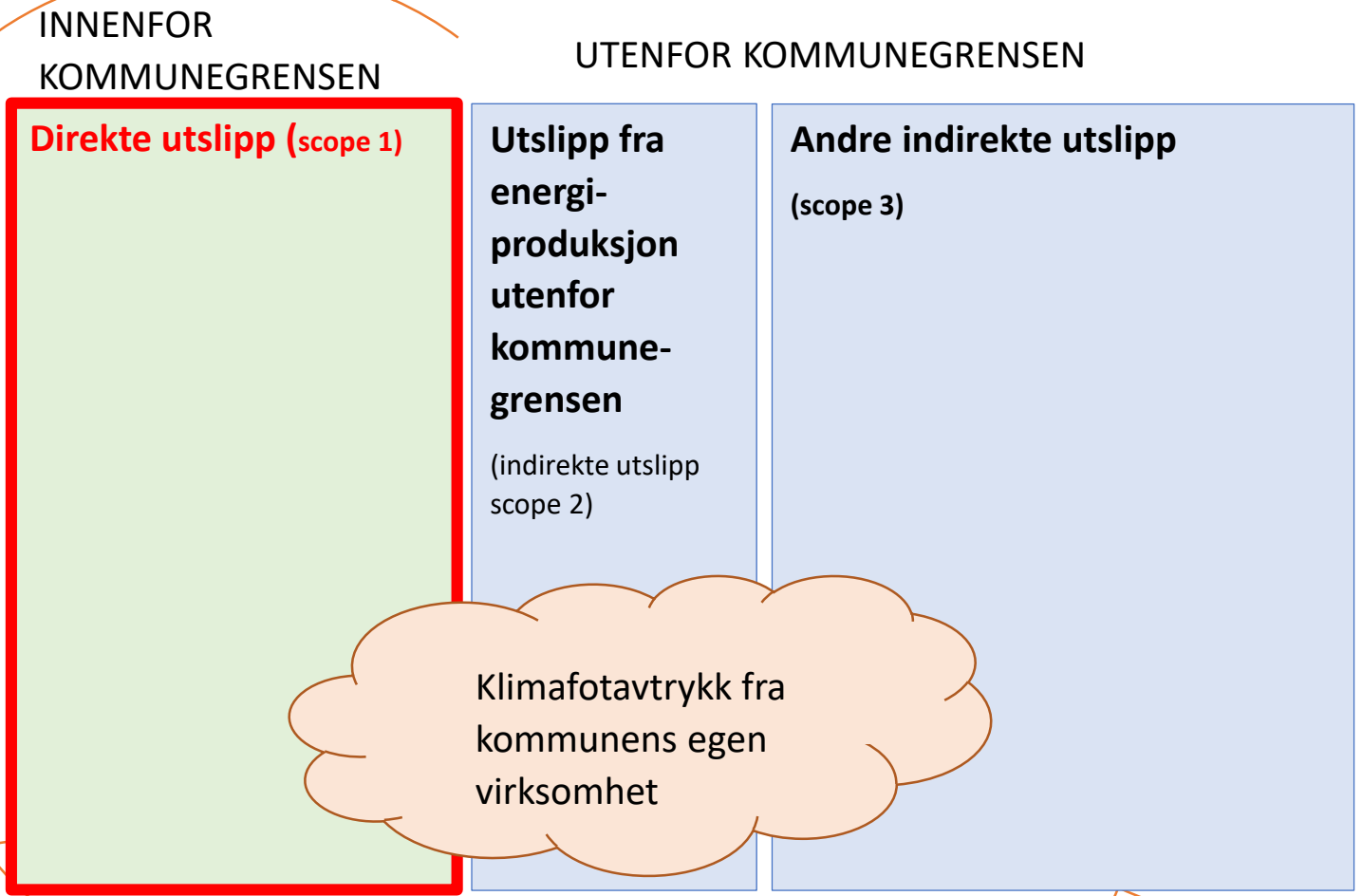
Stoppe klimaendringene

Bærekraftsmål: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Hvilke klimagassutslipp har Ringerike kommune ansvar for?

- «Direkte» vs. «indirekte utslipp»
- Egen virksomhet vs. hele Ringerikssamfunnet

Klimafotavtrykk fra hele Ringerikssamfunnet

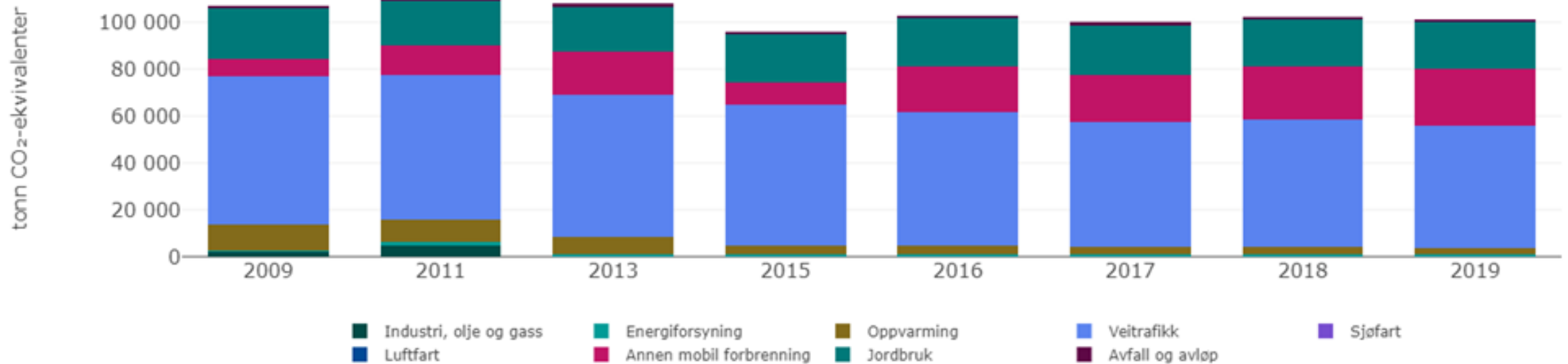

Direkte klimagassutslipp i Ringerike

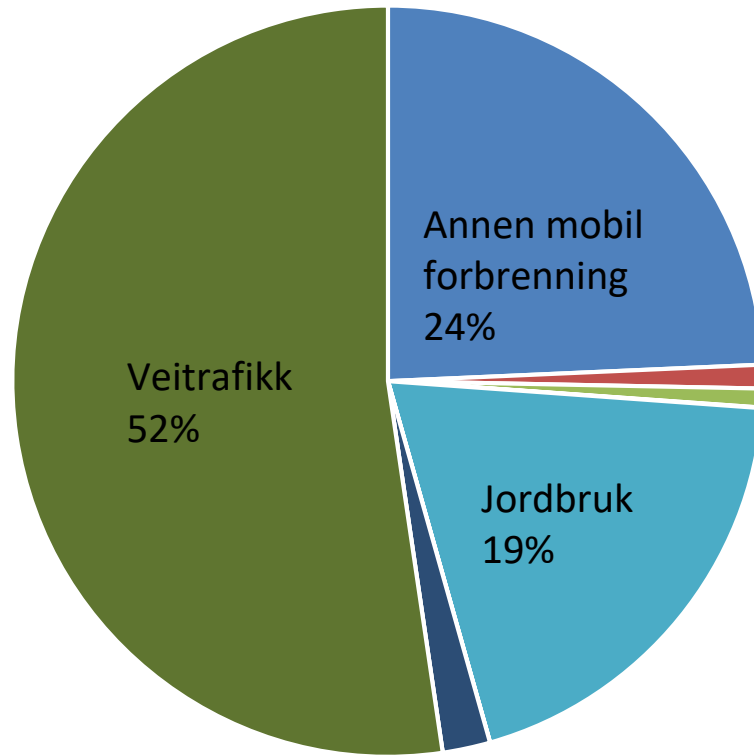

Sektorfordelte utslipp per år Ringerike

Kilde: Miljødirektoratet

Fordeling av direkte klimagassutslipp i Ringerike i 2019

■ Annen mobil forbrenning
■ Energiforsyning
■ Jordbruk
■ Oppvarming

■ Avfall og avløp
■ Industri, olje og gass
■ Luftfart
■ Sjøfart

De tre store i Ringerike:

- Veitrafikk (totalt 52%)
 - personbiler ca. 31%
 - busser, tunge kjøretøy, varebiler ca. 21%
- Annen mobil forbrenning (24%)
 - bygg- og anleggsmaskiner
 - landbruksmaskiner
- Jordbruk (19%)
 - fordøyelse husdyr ca. 10%
 - gjødselhåndtering ca. 3%
 - jordbruksarealer ca. 6,5%

2050:

- Parisavtalen:
 - Holde den globale oppvarmingen godt under 2°C, og helst under 1,5 °C = utslipp må være netto null i 2050
- Klimaloven: lavutslippssamfunn innen 2050.

2030:

- Mål for Norge sendt til FN i 2020 og gjentatt i regjeringens foreslåtte klimaplan for 2021–2030 (Meld. St. 13 (2020–2021))
 - redusere klimagassutslippene med 50-55 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990.
- Klimaavtale med EU: forpliktet til 40 prosent kutt i de ikke-kvotepfiktige utslippene sammenliknet med 2005, årlig budsjett reduseres hvert år. Regjeringen har sagt den ønsker å overoppfylle = 45%

Hvilket mål skal Ringerike sette for reduksjon av direkte utslipp?

- Mål for 2050 bør være nær netto null!!!
- Men hva med 2030?
- Hvor ambisiøse ønsker dere å være hvor raskt? → Dvs. hvor høyt er dere villige til å prioritere tiltak?
- Hva er realistisk?
 - Veitrafikk –arealplanlegging viktig virkemiddel lokalt, god drahjelp fra nasjonale virkemiddel
 - Annen mobil forbrenning –lovende teknologiutvikling, men vi venter høy aktivitet i Ringerike i årene som kommer
 - Jordbruk – potensial for reduksjoner, men begrenset gitt ønske om husdyrhold

Mulig tilnærming til å fastsette et mål: Anslå Ringerikes «rettferdige» andel av den nasjonale forpliktelsen på 50-55% reduksjon innen 2030 sammenliknet med 1990?

Beregningstekniske rammer:

- Vi har ikke lokal statistikk for 1990, så målet bør settes med utgangspunkt i 2009.
- For å sikre styring: Viktig med tallfestet mål i gitt årstall (2030). 2009 (eller senere) som referanseår.
- Nasjonale utslipp innen de sektorene som er relevante i Ringerike var (dessverre) relativt stabile fra 1990-2009 (veitrafikk litt opp, oppvarming litt ned)
- Mål for Ringerike: Minst 50% reduksjon i direkte klimagassutslipp sammenliknet med 2009? Høyere?

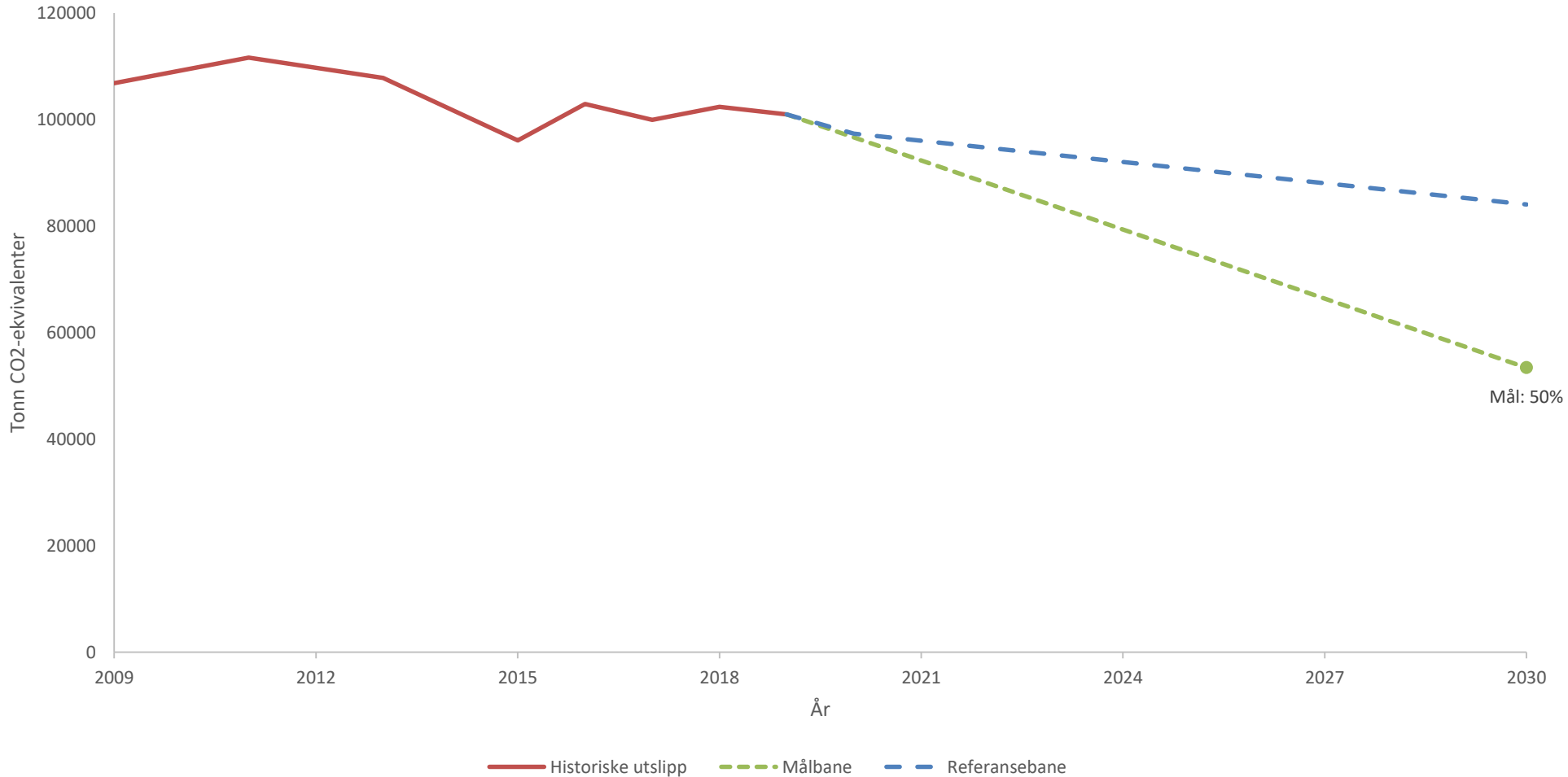

Hvordan vil utslippene utvikle seg uten nye tiltak?

(OBS –svært forenklet framskrivning –forutsetter lik utvikling i Ringerike som det som er forutsatt for Fastlandsnorge i Nasjonalbudsjettet 2021)

Klimagassutslipp i Ringerike kommune (Total)

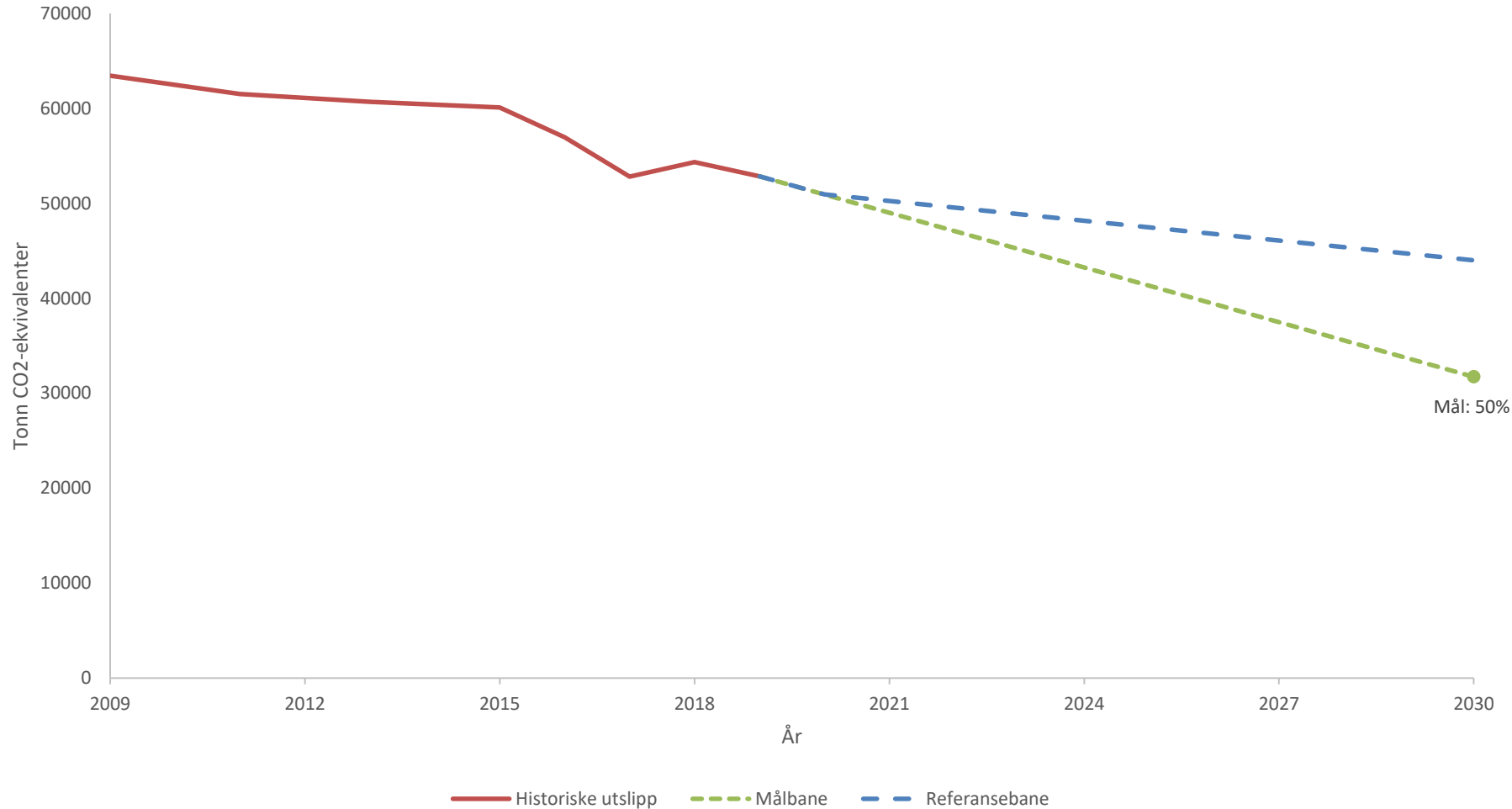

Hvordan vil utslippene fra veitrafikk utvikle seg uten nye tiltak?

(OBS –svært forenklet framskrivning –forutsetter lik utvikling i Ringerike som det som er forutsatt for Fastlandsnorge i Nasjonalbudsjettet 2021)

Klimagassutslipp i Ringerike kommune (Veitrafikk)

Hovedmål 4.4

Ringerikes direkte klimagassutslipp i 2030 er redusert med minst 50% sammenlignet med 2009.

Sånn vil vi ha det:

- Ringerike kommune har gode styringsverktøy og jobber systematisk for å nå sine mål om reduserte klimagassutslipp.
- Ringerikes klimagassutslipp fra veitrafikk er minst halvert i 2030 sammenliknet med 2009.
- Utslipp fra traktorer, anleggsmaskiner og andre dieseldrevne motorredskåper er redusert.
- Utslipp fra jord, dyr og gjødsel i landbruket er redusert.
- Utslipp fra industri, energiforsyning og oppvarming er redusert.

- ✓ Innføre og benytte klimabudsjett.
- ✓ Bruke årlige prosesser med handlingsprogram og årsbudsjett for å prioritere tiltak for å nå mål.

- ✓ redusere transportbehov gjennom kompakt arealplanlegging
- ✓ øke andel som sykler, går og tar kollektivt, bl.a. gjennom utvikling av sammenhengende gang- og sykkelveinett
- ✓ tilrettelegge for utskifting kjøretøypark

- ✓ krav til bygg- og anleggsplasser
- ✓ samarbeid og påvirkning landbruksnæring

- ✓ samarbeide med og påvirke næringsaktører
- ✓ tilsyn med forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming

Hovedmål

1. Ringerikes direkte klimagassutslipp i 2030 er redusert med minst 50% sammenlignet med 2009.

2. Ringerikssamfunnet reduserer sitt klimafotavtrykk også utenfor kommunegrensene.

3. Ringerikes natur forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt.

4. Ringerike er godt rustet til å tåle klimaendringene som forventes fram mot 2100.

Stoppe klimaendringene

Bærekraftsmål: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Hvilke klimagassutslipp har Ringerike kommune ansvar for?

- «Direkte» vs. «indirekte utslipp»
- Egen virksomhet vs. hele Ringerikssamfunnet

Klimafotavtrykk fra hele Ringerikssamfunnet

INNENFOR
KOMMUNEGRENSEN

Direkte utslipp (scope 1)

UTENFOR KOMMUNEGRENSEN

Utslipp fra energi-
produksjon
utenfor
kommune-
grensen

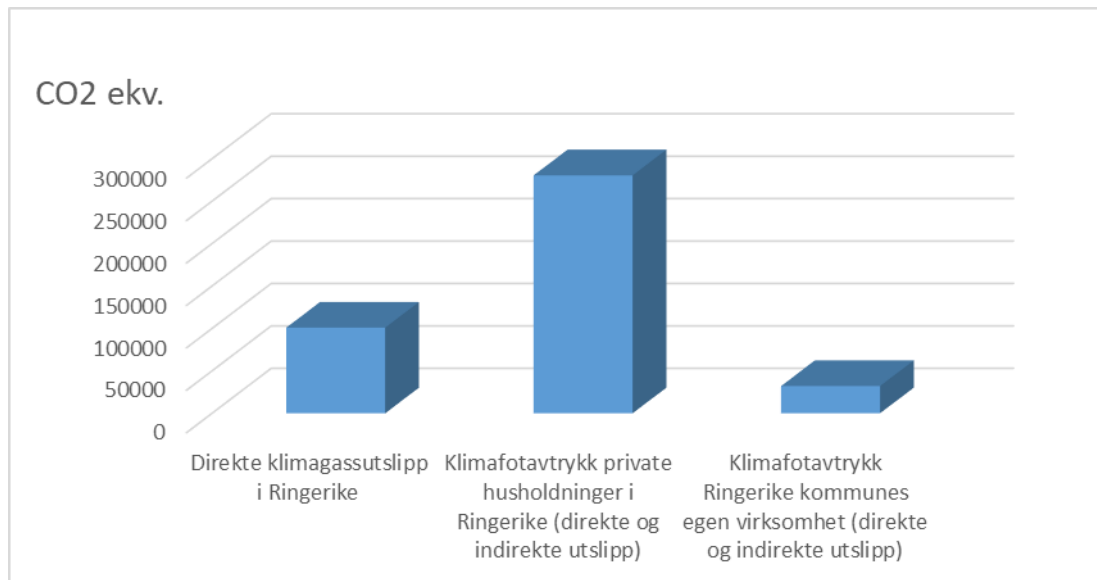
(indirekte utslipp
scope 2)

Andre indirekte utslipp
(scope 3)

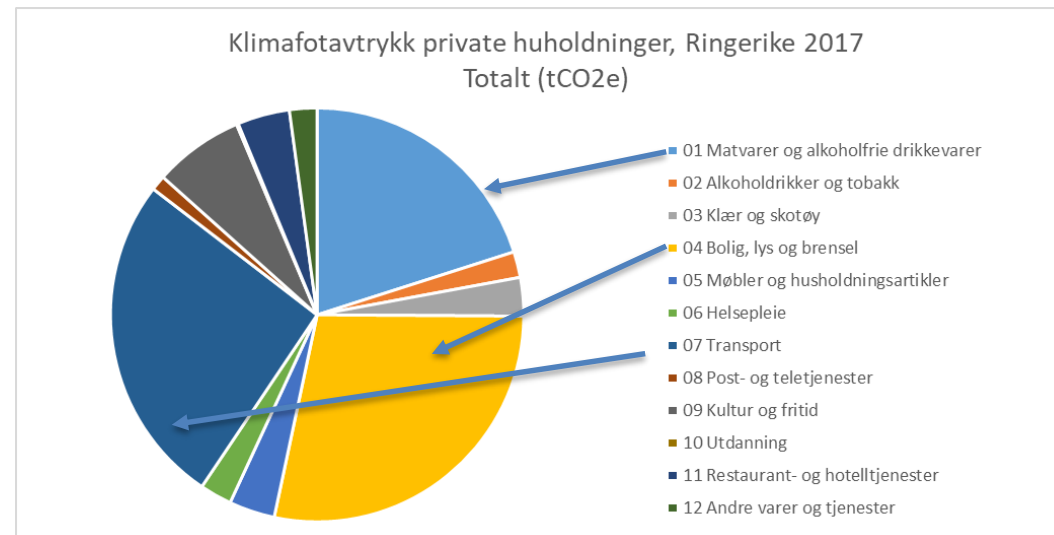
Klimafotavtrykk fra kommunens egen virksomhet

Hvorfor et eget mål om å redusere indirekte utslipp «utenfor kommunegrensene»?

→ De er de største og de skjer pga. oss! Selv om vanskeligere å tallfeste...

I tillegg kommer indirekte utslipp fra privat næringsliv og andre offentlige virksomheter...

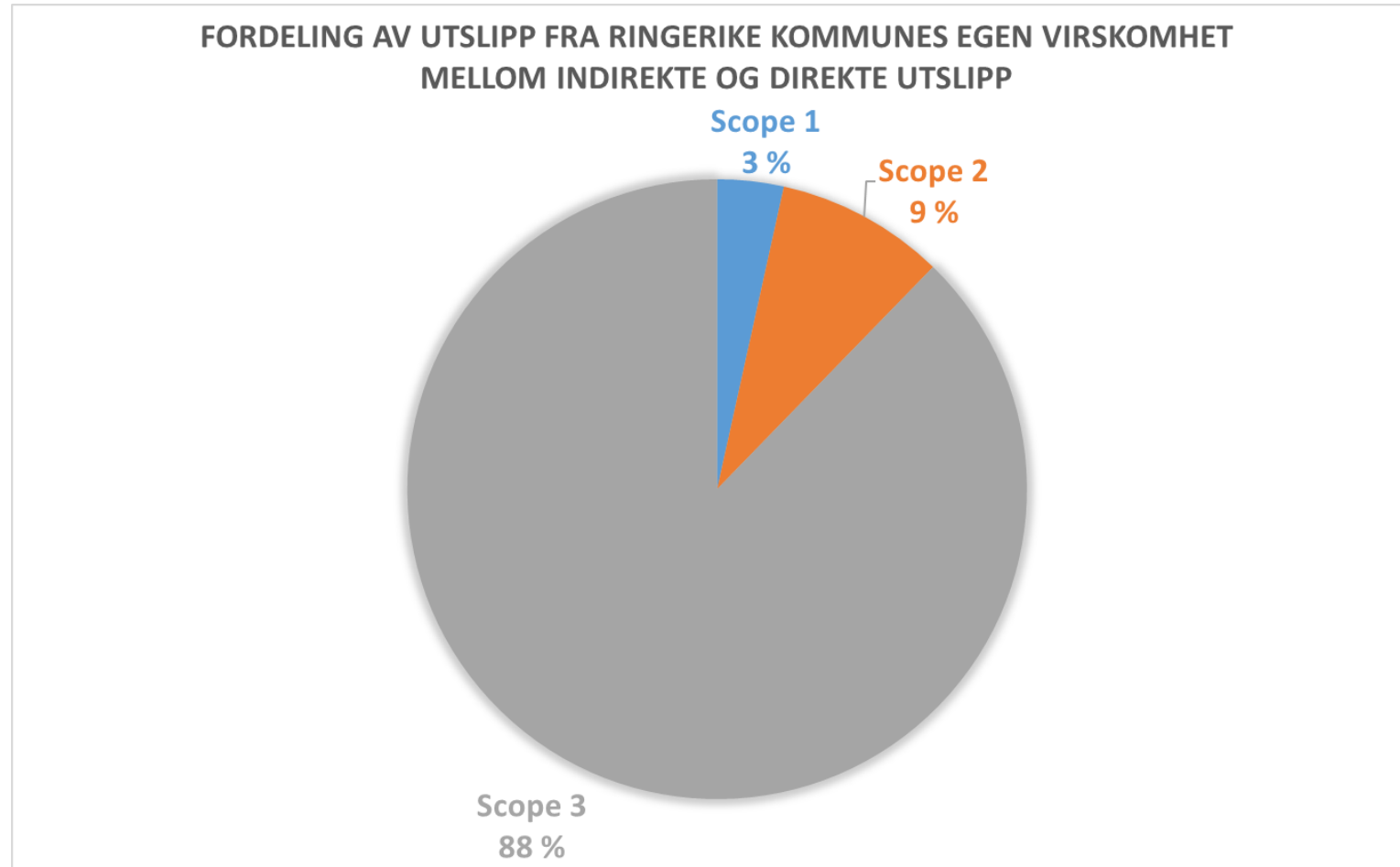

≈ Bolig, Biff og Bil

Klimafotavtrykk fra kommunens egen virksomhet

-97% er indirekte utslipp!

Hovedmål 4.5

Ringerikssamfunnet reduserer sitt klimafotavtrykk også utenfor kommunegrensene.

Sånn vil vi ha det:

- Ringerike kommune har lykket med å motivere innbyggere og næringsliv til egne klimatiltak slik at klimafotavtrykket til Ringerikssamfunnet er redusert.
- Ringerike kommune er en pådriver for at det ved etablering av kraftintensiv industri skal legges til rette for gjenbruk av overskuddsvarme til annen grønn næringsutvikling.
- Klimagassutslipp og energibruk knyttet til nye utbyggingsområder og bygg er redusert.
- Ringerike kommune har innført miljøledelse, og siden utgangen av 2022 er alle kommunens virksomheter sertifisert som Miljøfyrtårn.
- Ringerike kommune har redusert klimafotavtrykket fra egne innkjøp og anskaffelser.
- Ringerike kommune vektlegger lave klimagassutslipp og energibruk ved utbygging av nye kommunale bygg, herunder skal klimagassutslipp fra materialbruk være minst halvert sammenlignet med referansebygg.
- Ringerike kommune har redusert energibruk i egne eksisterende bygg og kommunale vann- og avløpsanlegg.

Hovedmål

1. Ringerikes direkte klimagassutslipp i 2030 er redusert med minst 50% sammenlignet med 2009.

2. Ringerikssamfunnet reduserer sitt klimafotavtrykk også utenfor kommunegrensene.

3. Ringerikes natur forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt.

4. Ringerike er godt rustet til å tåle klimaendringene som forventes fram mot 2100.

Stoppe klimaendringene

Bærekraftsmål: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

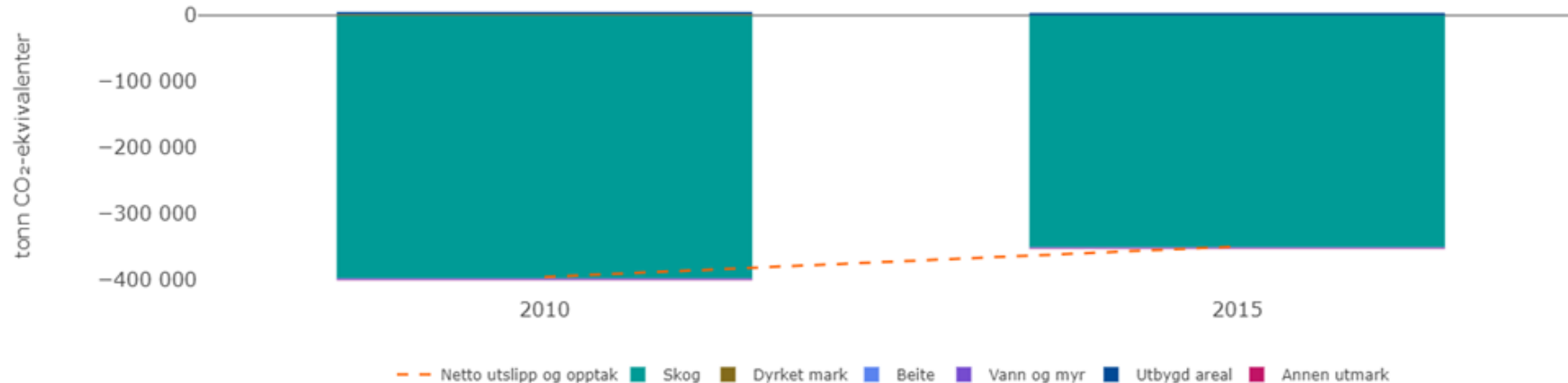

Hvorfor et eget mål om å forvalte naturens karbonlagre?

Utslipp og opptak av klimagasser (tonn CO₂-ekvivalenter) Ringerike

Kilde: Miljødirektoratet/Nibio

Aktuelle strategier:

- ha god oversikt over viktige naturlige karbonlagre som våtmarker, myrer og skog og prioritere høyt å ikke åpne for utbygging av slike arealer.
- ikke gi dispensasjon til nydyrking av myr, og vurdere å bidra til restaurering av tidligere forringede myrer.
- fremme skogskjøtsel som øker karbonopptak.

Hovedmål 4.6

Ringerikes natur forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt.

Sånn vil vi ha det:

- Vi forvalter areal, skog og ressurser på en bærekraftig måte, og legger til rette for et høyt opptak av karbon og lave klimagassutslipp

Hovedmål

1. Ringerikes direkte klimagassutslipp i 2030 er redusert med minst 50% sammenlignet med 2009.

2. Ringerikssamfunnet reduserer sitt klimafotavtrykk også utenfor kommunegrensene.

3. Ringerikes natur forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt.

4. Ringerike er godt rustet til å tåle klimaendringene som forventes fram mot 2100.

Stoppe klimaendringene

Bærekraftsmål: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Hvorfor et eget mål om ruste oss mot klimaendringer?

Hønefoss
2012/13

Hovsenga 2019

Aktuelle tema:

- Redusere risiko for at flom og skred gir tap av liv, helse, kritisk infrastruktur og andre materielle verdier
 - Vurdere å oppdatere eksisterende arealplaner i lys av ny kunnskap
 - Gode vurderinger i nye arealplaner, byggesaker og søknader om andre tiltak
- Redusere risiko for skade fra overvann – tretrinnsprinsipp og bruk av blågrønne løsninger
- Ivareta våtmarker, myrer, elvebredder og skog som demper effekt av klimaendringer

Hovedmål 4.7

Ringerike er godt rustet til å tåle klimaendringene som forventes fram mot 2100.

Sånn vil vi ha det:

- Vi har redusert risikoen for at flom og skred gir tap av liv, helse, kritisk infrastruktur og andre materielle verdier.
- Risikoen for skade fra overvann på infrastruktur og eiendom er redusert, og vi bruker blågrønne løsninger for å øke kvaliteten på byrom og uteområder, samt bedre folkehelse, naturmangfold og mindre forurensning.
- Våtmarker, myrer, elvebredder og skog som kan dempe effektene av klimaendringer tas vare på.

Mål om bærekraft for klima og naturmiljø:

1. Formannskapetets Strategi og plan oppfatter at de hovedmål og delmål som er foreslått i dette saksfremlegget gir en god retning og riktig ambisjonsnivå for Ringerike kommunes arbeid innen bærekraft for klima og naturmiljø frem mot 2030. Formannskapetets Strategi og plan samtykker til at disse kan fremmes for politisk 1. gangsbehandling som del av planforslag til kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030.

VISJON, SLAGORD OG VERDIER

RINGERIKE - nærmest det meste

Ringerikes nåværende verdier er:

N	Nyskapende	Vi skaper nytt for å levere bedre tjenester. Når det er nødvendig endrer vi arbeidsmåter, rutiner, struktur og praksis.
Æ	Ærlig	Ærlighet styrker omdømme og tillit både internt og eksternt. Vi er pålitelige som mennesker og som organisasjon.
R	Respektfull	Vi er respektfulle i møte med kollegaer, innbyggere og næringsliv. Alle som møter oss blir sett, lyttet til og tatt på alvor.

Rådmannens forslag: «NÆR- Nyskapende, Ærlig og Respektfull» videreføres som Ringerike kommunes verdier.

Visjon og slagord

Nåværende :

- Slagord: Nærmest det meste
- Visjon: Ringerike skal være det mest spennende vekstområdet på Østlandet

Ordsky fra kommunestyrets innspill til visjon

Mulighetene er mange 😊 Her er noen...

- Sammen skaper vi grunnlag for gode liv og næringsutvikling (alt. arbeidsplasser) og tar vare på natur og miljø.
- Ringerike; -der bærekraft gir konkurransekraft og gode, aktive liv.
- Inkludering, innovasjon og bærekraft gjør Ringerike kommune til den mest attraktive kommunen på Østlandet.
- Ringerike – et kraftsenter for fremtidas muligheter, og gode, aktive liv
- Ringerike – et kraftsenter for vekst og velferd
- Ringerike, en naturkommune med god livskvalitet.
- Ringerike er en nyskapende og inkluderende kommune, hvor vi sammen skaper et godt sted å være.
- Ringerike – et sted hvor mennesker, natur og miljø får gode forutsetninger.
- Ringerike – sammen skaper vi grunnlag for gode liv, næring, og en framtidretta utvikling
- I Ringerike skaper vi grunnlag for gode liv og næringsutvikling, og tar vare på natur og miljø.
- Ringerike, med menneskene i fokus
- Ringerike – trivselskommunen nær fjord, fjell og by
- Et inkluderende, bærekraftig og nyskapende felleskap gjør Ringerike til en attraktiv kommune for alle.
- Trivsel og gode liv på Ringerike - tett på by, kultur og natur
- Ringerike; her leveres det gode, aktive liv nærmest det meste

Men blir fort langt og tungt...

Ideer til diskusjon:

- Revidere og slå sammen slagord og visjon?
- Bør være lett å forstå og huske, samtidig som det gir retning for ønsket utvikling.
- For eksempel kan det tas utgangspunkt i slagordet «Nærmest det meste», og ha slagord og visjon i ett?
- Et forslag til diskusjon: *Ringerike nærmest det meste - tett på by, kultur og natur.*

- Andre mulige gode stikkord:
 - «inkluderende», «sammen skaper vi gode, aktive liv», «kraftsenter», «livskvalitet», «nyskapende», «attraktiv» og «framtidretta utvikling».

Visjon, slagord og verdier:

2. «NÆR- Nyskapende, Ærlig og Respektfull» videreføres som Ringerike kommunes verdier.
3. Slagord og visjon for Ringerike bør slås sammen og være lett å forstå og huske, samtidig som det gir retning for ønsket utvikling. Basert på innspill fra diskusjon i Formannskapetets Strategi og plan bes rådmannen å utarbeide forslag til felles slagord og visjon som fremmes for politisk 1. gangsbehandling som del av planforslag til kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030.

FRAMDRIFTSPLAN VIDERE

Framdriftsplan	2020												2021								
	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mar	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sep	
Vedtak om oppstart og planprogram på høring og offentlig ettersyn																					
Varsel om oppstart og planprogram																					
Fastsette planprogram																					
Utrednings- og medvirkningsfase																					
Utarbeide planforslag																					
Politisk 1. gangsbehandling																					
Høring og offentlig ettersyn (6 uker)																					
Råd og utvalg																					
Merknadsbehandling, ev. endringer av planforslag																					
Politisk sluttbehandling - vedtak av plan																					

Kommunestyret 24. mars:

- Prinsippvedtak arealstrategi

Kommunestyret 25. mars:

- Orientering om struktur, hovedmål og framdrift for samfunnsdelen med arealstrategi

Strategi og plan 21. april:

- Prinsippvedtak om klima og naturmiljø, samt diskusjon av visjon

Strategi og plan 19. mai:

- 1. gangsbehandling av kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi

Avslutning og takk!

RINGERIKE
nærmest det meste

RINGERIKE
KOMMUNE